

OBRRTNIK

Glasiło Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjenišvo za izdajo lista „Obrtnik“
(Lovro Pičman). Uprava: Ljubljana, Ilirska ul. 15.
Naročnina znaša: za celo leto . . . 30.— Din
za pol leta . . . 15.— „
posamezna številka . . . 1'50 „

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik dipl. teh. A. Kunstler. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankirani dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponatis člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto I.

Ljubljana, dne 2. decembra 1932.

Štev. 18.

Narodni praznik

Prvi december je za nas Jugoslovane velik in pomemben narodni praznik — spominski dan našega ujedinjenja, ko so se danes pred štiri- najstimi leti združili jugoslovanski rodovi pod svobodnim žezlom junaških Karadjordjevičev v neodvisni, mladostne slovanske moralne ter fizične sile polni državi — lepi Jugoslaviji. Pomemben je za nas vse, ki smo od začetka mlade države, in še mnogo popreje v slutnjah gledali Jugoslavijo kot simbol vseh naših najlepših idealov, ta dan, v katerem so vtelesena in prerajena vsa nešteta življenja in srca, ki so za naše jutro prenehala biti, vsa ona kri, ki je iztekla v potokih po Kajmakčalanu, Doberdolu, Solunu in Albanskih gorah, za odrešenje nas vseh in za lepše in boljše naše življenje v svobodi zlati. Tembolj pomemben pa je ta dan, ki predstavlja simbol ujedinjenja vseh jugoslovanskih rodov in src, za obrtnika, ki je v očigled nimbusa, ki ga razliva ta narodni praznik v naše duše, globoko zatopljen v njegov pomen.

Prvi — december — dan ujedinjenja! Obrtnik, čuj glas, ki zveni iz grobov narodovih herojev in mučenikov in Ti klič: „Čuvaj in spoštuj ta dan večno!“ „To je dan Tvojega vstajenja v zavesti, da do danes še nisi storil mnogo za ta prvi december v svojih vrstah, da nisi še opravljal in odkupil žrtve, ki so jih i za Tebe v ta dan darovali v krvi pokopani orači Tvoje samostojnosti!“ „Ali ne čutiš tudi Ti obrtnik potrebo, da pride Tvoj obrtniški prvi december — dan ko bo od Triglava do Djevdjelije, od Caribroda do Kotora en po duhu in krvi enak in svoboden jugoslovanski obrtnik vstal nad vse one sile, ki ga vlečejo narazen, za varljive zastore kulturnih in gospodarskih razlik, ter položil venec svojega življenjskega dela na oporoki mrtvih — nesmrtnih na žrtvenike, ki še danes niso odkupljeni.

Obrtnik, Ti sam si poklican k svojemu prvemu decembru, kot sin svojega naroda, naslednik onih, ki so v svetovnem ognju dajali življenje za življenjem za Tvoj obstoj in dobrobit,

onih, ki so v doslednih odtenkih narodovega življenja zapisali od alfe do omege narodove bodočnosti eno — ujedinjenje — skupnost — bratstvo — enakopravnost — svoboda. Ali ima kdo pravico motiti te v Tvojih samostojnih potih za sledjo, ki jo je mučeniška kri začrtala v Tvojo bodočnost in Te poklicala, da ji baš Ti, kot mučenik slediš najdalje do konca in da še enkrat premotriš in pregledaš vse one muke, napore in žrtve, ki so jih pretrpeli Tvoji predniki v borbi za naš jugoslovanski prvi december.

Ne dajte, o Vi, ki ste zgrešili pot skozi svetli dan v labirint egoizma in dobičkarstva in ki danes uživate moč, ugled in ime, ki Vam ga je dal narod, da bi zopet nastali časi in da bi se zopet rodile osebe, ki so nekoč zanetile v nas ogenj hrepenenja po prvem decembru, ki je z nevzdržno silo plamtel skozi desetletja pod zganskim oklepom sile in biča, ki pa je prežgal, nalik vulkanu skorjo krivice in gori danes do neba. Zgodovina je narod, zgodovina ni misel, ki je od posameznih nališpana za v svet, da zakriva vse ono, kar je resnično storjeno v namenu, ki posvečuje smoter. Zgodovina ni čast in dobiček posameznika, ki v gonji za stoličkom greši zoper narod — tembolj pa greši, če mu je dana prilika, igrati se s prepričanji mase. Zgodovina je element nepokvarjene narodne duše, ki ne pozna stremiljenj posameznikov, v kolikor ne prihajajo iz etičnega nagona krvi in ki bo taka, temu nasprotna in neodgovarjajoča stremiljenja strla v prah in pepel, kakor stre kladivo drobno in neobgleno muho, ki si je prišla na nakovalu trebit svoja prašna krila.

Prvi december! Mi obrtniki bolj kot vsi drugi občutimo njegov pomen, mi ga bolj kot vsi drugi cenimo in častimo, ker v nas še spi njegova neizpolnjena plat, kateri dolgujemo svojega jugoslovansko-obrtniškega ujedinjenja! Daj Bože, da bi bili drugo leto čiste in neomadeževane vesti do zgodovine in do herojev, ki so nam v krvi zgradili naš narodni prvi december.

Mojstersko zavarovanje

V Avstriji je imela zveza obrtnikov zborovanje na Dunaju, kjer se je obravnavalo zavarovanje mojstrov v slučaju nezgode, starosti, ter njih žen in otrok v slučaju smrti mojstra. Pretehtali so že vse obstoječe načine teh zavarovanj v drugih državah ter prišli do zaključka, da se izvede v Avstriji zavarovanje samostojno po obrtnih združenjih.

Če ima zadruga svoje zavarovanje, bodo delali vsi funkcionarji brezplačno, najeti bode treba le eno moč in ta moč vrši istočasno lahko tudi vsa združena pisarniška dela. Vplačan denar je vedno pod kontrolo onih, ki so ga vplačali, pa tudi nalaganje denarja se vrši v tem slučaju tako, da pride res onim obrtnikom v korist, ki so člani in vzdrževalci lastne zavarovalnice. Čim ima na primer obrtna združba 300 članov (ali dve zadrugi 600 članov) bi bil račun na hitrico sledeč. Vsak član plača mesečno ca Din 100.—, to je celotno od vseh članov združbe mesečno vplačan znesek 30.000 Din. Od tega denarja se odračuna ca. Din 2000 za stroške uprave in plačo uradnika. Ostane torej 28.000, kar da letno 336.000 Din in nekaj obresti. Ker bi se prvih pet let ne izplačevalo pokojnin, bi naraslo premoženje na ca. 2.000.000 Din. Ta vsota predstavlja dovolj velik kapital za dajanje posojil obrtnikom, članom zavarovalnice in za nabavo blaga in surovin za članstvo združbe, ki bi bili včlanjeni v nabavljajni zadrugi. Vsa zavarovanja in izplačila bi se po takem načinu plačevala lahko iz samih obresti tega kapitala. Torej je razvidno, da je ta način zavarovanja za mojstre res najbolj pošten, ter prihaja samo ta v prid obrtništva v korist.

Kadar se bodo pri nas osnivala mojsterske zavarovalnice, naj obrtniki ta način posebno do-

bro premisljijo poleg drugih že obstoječih ali na novo se osnivajočih načinov zavarovanja.

Vprašanje podeljevanja kreditov iz takih zavarovalnih fondov bi se lahko pri taki obrtniški zavarovalnici tudi poenostavilo, ker pri zadruzi se poznajo tako skoraj vsi člani osebno. Kredit oziroma posojilo bi se po tem takem dovolilo članu na ta način, če bi se iz njegovih redno vodenih poslovnih knjig ugotovilo, kakšen izgled ima delavnica za zaslužek v bodoče, če se je poslovanje v pretečenih dobi vršilo pošteno, rentabilno in plodno. S tem bi se uvedlo podeljevanje kreditov na ime in osebno čast proslila, člana obrtne zadruge, kar bi imelo za posledico, da bi se pričeli vračati v normalne čase poslovanja in z upanja, onega zaupanja, ki so ga nekateri krogi vsled nesolidnosti uničili.

dipl. teh. A. K.

Koledar društva jugoslovanskih obrtnikov

bode vezan v obliki listnice za denar. Zada na brbtu bo imel prešito tuljavo za svinčnik. Vsebina koledarja je strogo strokovna. V njem je tudi načrt mest Ljubljane, Maribora in Celja, ter železniški, ladijski in zračni vozni red s cenami. Obsega 160 tiskanih strani.

Cena koledarja je 13 dinarjev.

Obrtniško zborovanje v Brežicah

Skozi mrzlo jasno jutro so prihajali obrtniki na zbor obrtništva, katerega je sklicalo „Obrtno društvo“ v Brežicah v svoje domače mesto. Dvorana v Narodnem domu je bila polno zasedena od obrtnikov iz vse bližnje in daljnje okolice Spodnjega Zasavja. Udeležencev je bilo mnogo preko 200 obrtnic in obrtnikov.

Ob 10. uri otvori predsednik zbora g. Florjanič F. ob asistenci tajnika g. Gabriča zborovanje. Pozdravi navzoče zastopnike oblasti g. sreskega podnačelnika g. dr. Lazarja, zastopnika zbornice TOL in g. Holya, zastopnike društva jug. obrtnikov za drav. ban. podpredsednika g. Šimenca, zastopnika in urednika lista „Obrtnika“, mnoge funkcionarje obrtnih združenj, ter vse navzoče tovariše in tovarišice obrtnike. Povdarja, da ima na tem zboru vsak obrtnik priliko svobodno iznesti svoje težnje in predloge, ki bodo pripomogli izboljšati položaj splošnih obrtniških stanovskih teženj.

Nato povzame besedo g. Gabrič, ter poroča o borbi obrtnika proti šušmarjem. Pravi, da je okolica prepolna s šušmarji, katerih je v brežiškem srezu ca 350. To so ljudje, ki nimajo obrtnice ali, ki so obrtnico vmili, razni samouki, pomočniki, pa tudi obrtniki sami, ki posezajo v drugo stroko. Šušmarja se premalo kaznuje in je njegova kazen veliko manjša, kakor pa oni davek, ki ga plača obrtnik. Vsled tega ker ne plačajo davka, so šušmarji navidezno cenejši. Pri posudbah za dosego naročil se pa skrivajo pod krinko bede, zato jih ljudstvo podpira. Nadalje navaja tale primer: Ako je kdo komu vzel 100 dinarjev je strogo kaznovan, ako pa šušmar odvzame delo in zaslužek mojstru in davkarji v vrednosti več tisoč dinarjev, ga pa nihče ne zasleduje.

G. Vogrine povdarja, da je šušmarstvo rak-rana obrtništva. Pravi, da šušmarji delajo proti hrani in proti nagradi in to jih ščiti, da se jih ne zasleduje, ker sami ne zahtevajo za opravljeno delo plačila. Pravi tudi, da zadruga, ki ovadi šušmarja nikdar ne dobi obvestila, kako se je vršilo zasliševanje, čemur je vzrok to, ker nam novi obrtni zakon nalaga samo dolžnosti, zakon sam pa nima nikake obveznosti. Končno meni: Tovariši! Organizirajmo se vsi, da postanemo kot en mož in to v naši poštini samostojni obrtniški organizaciji.

O šušmarjih so govorili nato še: g. Bizjak I. iz Krškega, gg. Kralj, Stubelj, Steber in Carter. G. Bizjak iznaša svoje pritožbe nad onimi trgovci, ki vzdružujejo svoje šušmarske delavnice za razna popravila inozemskih in domačih tovarniških izdelkov. Konečno poziva, naj obrtniki pazijo tudi sami, da ne bodo odjedali tovarišem sorodnik strok njih dela, ker konkurenca in prilika za zaslužek je vsem enako težka.

G. Krofelj poroča o obrtniški organizaciji. Navaja, da ima obrtništvo v naši državi prostovoljna obrtniška društva in obrtne združbe, pozneje se bodo pa še z volitvami obrtnikov osnovali okrožni odbori, v katerih bodo včlanjene vse združbe. Končne obrtniške organizacije so samostojne Obrtne zbornice, ter zbornice v katerih je obrtništvo prideljeno k trgovcem in industrijcem, to so takozvane TOL. zbornice. Nad zbornicami ima nadzorstvo ban in ministrstvo trgovine in industrije kot najvišja redna službena instanca.

G. Šimenc iz Ljubljane povdarja potrebo po enotni in trdni vezi med obrtniki, da se obrtniška zavest in stan popolnoma ne uniči. Obrtniki moramo pomagati drug drugemu in odkloniti vse, kar nas hoče razdružiti. V vsej državi imamo obrtniki iste potrebe in iste cilje, zato rešujemo naše težnje skupaj s tovariši drugih banov, ker obrtniška zahteva, ki bi jo napravili v imenu 220.000 obrtnikov v državi ima popolnoma drugo moč, kakor pa če pride taka zahteva le od nekaj tisoč obrtnikov iz dravske banovine.

Obrtniki! Obrtnice! Naša dolžnost je, da rabimo le domače in le obrtniške izdelke.

Tu vidite tovariši, da spada obrtnik k obrtniku, če hočemo imeti uspeh in naj bodo naše želje neodvisne od vpliva trgovcev industrije in ne obrtnikov.

G. Rebek izjavlja, da ne zavzema drugega stališča, kot ga zastopa g. Šimenc (kot zastopnik dr. j. o. z. d. b. v Lj.) vendar pa povdarja, da podpira tudi industrija obrtništvo. (V dvorani je nastal smeh.)

G. Gabrič je nato orisal potrebo zavarovanja obrtnikov tako, da bodo dobivali ti na stara leta pokojnino, v slučaju bolezni pa podporo. Tega socialnega mojsterskega zavarovanja bi bile deležne tudi žene in otroci zavarovanega.

G. Vodopivec iz Krškega meni, da mora ta zavarovalni način vsak obrtnik dobro preštudirati, predno se napravi zakon, ker tukaj se pripravljajo za vsakega obrtnika obvezna mesečna plačila (ca 70 do 130 Din). Zavedati se je treba, da ima vsak zakon vse pravice, toda nikakih dolžnosti.

G. Rebek poroča, da se osnutek tega zakona dela v ljubljanski TOI zbornici in da bode zelo dober, nakar se je poslovil in odšel iz zbornice.

Govorili so še: g. Šimenc, Gabrič, Vogrinc, (ki je zahteval, naj bode mojstersko zavarovanje ločeno od delavskega in da zahteva, naj ga upravljajo in vodijo izključno mojstri sami) itd.

Končno se je prečitala sledeča resolucija: Resolucija sklenjena na zborovanju obrtnikov vsega spodnjega Zasavja, ki se je vršilo dne 20. XI. 1932. v Brežicah (Dravska banovina). Zborovanje se je vršilo v navzočnosti zastopnikov sreskega načelstva, podnačelnika g. dr. Lazarija, zastopnika zbornice TOI g. Rebeka in Holyja, zastopnika „Društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani“, ob navzočnosti delegatov obrtnih združb, zastopnikov časopisa in 193 ostalih domačih obrtnikov in obrtnic.

Vodstvu tega zbora se je podala polnomoč, da sme zastopati obrtništvo spodnjega Zasavja v zmislu pokreta, začrtanega od „Društva jug. obrt. za drav. ban.“ ter tako, da se obrtništvo osamosvoji in napreduje v idealnih poštenih obrtniških ciljih. Zato prosimo ministerstvo za trgovino, obrt in industrijo v Beogradu, v katero imamo polno zaupanje, da nam izvede sledeče predloge in sklepe.

I. Šušmarstvo.

1. V zaščito zakonito pridobljenih obrtnih pravic naj se izda naredba, da smejo obrtne združbe enakovredno in odločilno soodločati z oblastvi pri zatiranju šušmarstva.

2. Obrtne oblasti naj temeljito preštudirajo, zakaj v predvojni dobi ni bilo v tako veliki meri razpaseno šušmarstvo, kakor je to v sedanjem času.

3. Naj se v naredbi omeji delo v javnih samoupravnih delavnicah in ono obrtniško delo, ko ga izvršujejo ljudje doma, da s temi izdelki izvršujejo pridobitni podvržena dela.

II. Obrtni zakon.

1. Naj se v smislu obrtnega zakona in obrtnih zadružnih pravil dopusti spreminjati združbena pravila v smislu, da bodo ta odgovarjala obrtništvu in njihovim zahtevam v posameznih srezih in njih stroki.

2. Naj se zasliši in upošteva obrtništvo pri določanju in izdelavi pravilnikov k obrtnemu zakonu.

III. Davek.

1. Vse zaostale neplačane davke naj se črta, oz. uredi njih plačevanje tako, da se plačajo zaostanki takrat, ko bodo razmere za doseg plačila obrtniškega dela pri strankah in, ko bodo naročila od strank zopet izdatnejša, kakor v sedanjih časih.

2. Davek naj se plačuje in predpisuje samo onim, katerim letni čisti pridobitni podvrženi dohodek je večji kakor 6.000 Din.

IV. Socialno zavarovanje.

1. K osnovanju zakona o mojstrskem starostnem, bolniškem itd. zavarovanju naj se pritegne tudi mojstre k soodločanju potom obrtniških združb.

2. Dajanje pri delavskih bolniških blagajnah naj se za mojstra in delavca znižajo.

3. Prvi opomini za plačilo prispevkov O. U. Z. D. naj se ne dostavljajo z nalogom eksekutive dražbe.

Po prečitaniu resolucije je predsednik zbora vprašal, kdo je zato, da se sprejme celokupna prebrana resolucija? Dvignile so se vse roke (tudi zbornična svetnika g. Holy in Kralj.) Nato vpraša g. predsednik, kdo je proti in kdo ni glasoval? Ostalo je vse mirno. S tem je bila resolucija soglasno sprejeta, ter odposlana na prečitati naslov; nakar je bilo zborovanje ob 1. uri zaključeno.

(Omeniti moramo, da se je skušalo od neke strani organizirati nekaj razgrajenja, ki so imeli nalog zborovanje z razgrajanjem motiti.)

Prosimo, poravnajte naročnino za list, ker naš list nima nikakih denarnih podpor iz obrtniških fondov za tiskanje in razpošiljanje časopisa.

Izpremembra zadružnih pravil

V členih 364. in 365. obrtnega zakona je govora o ustanavljanju obrtniških združb.

Nadalje je tudi v členu 364. odst. 5 predvideno, da združbena pravila, predpiše minister za trgovino in industrijo. Ta pravila je medtem minister trgovine in industrije že predpisal s posebnim pravilnikom, ki je pred časom izšel v Službenem listu. Združbena pravila so sestavljena v zmislu določb § 365, ter nadalje v zmislu §§ 366 do 390 o. z. kot splošen vzorec, ki ga je treba vporabljati kot osnovo za ustanavljanje in vodenje združb. Pravila pa so sama sestavljena tako, da je z njihovim členom 19. dana možnost združbeni skupščini sklepanje o izpremembah in dopolnitvah teh pravil, kakor o izdajanju potrebnih pravilnikov, da se morejo posamezne združbe povsem aklimatizirati potrebam in zahtevam posameznega stanu, katerega združujejo. Izpremembe in dopolnitve teh pravil je treba seveda voditi v mejah predpisov oz. od členov 364. do 390, kjer je govora o ustroju združb, imovini združb, zavarovanju članov, razsodniških odborov, pomočniških odborov, nadzorstvu in prestatku združb, ki nam nudijo dovolj navodil, da lahko sestavimo čimbolj izpopolnjena pravila za posamezne stanovske združbe.

Smernic za vodstvo in za ustroj naših obrtniških združb imamo torej dovolj, da bodemo mogli z mogli z izpopolnjenimi združbenimi pravili uspešno zastopati gospodarske in socialne interese našega stanu.

Z ozirom na § 364. o. z. ter z ozirom na člen 19. združbenih pravil samih, bi bilo med drugim popraviti in preurediti kot obrtništvo več ali manj neodgovarjajoče naslednje točke in člene teh pravil:

§ 2/2. in sme soodločati pri odmerjanju kazni nad izvrševalci neupravičenih obrtov in neupravičenega obratovanja (šušmarjev.)

§ 2/4. in da preskrbi za te ustanove potrebna sredstva in podpore po svoji prosti uvidevnosti.

§ 2/5. in združbe smejo soodločati in določati učni program v vajeniških nadaljevalnih šolah, ter klasificirati učne moči.

§ 2/12. za kar pa se mora napraviti osnutek, ter ga predložiti združenju v preučitev.

§ 2/14. Za vodenje tega ima dobiti primerno subvencijo od Obrtne zbornice oziroma obrtnega odseka TOI zbornice in od delavske zbornice.

§ 3. v drugi vrsti prvi odstavek naj se glasi: „samostojen rokodelski obrt“ v peti vrsti prvega odstavka „če sklene zbornica in uprava združbe.“ Odstavek 3. odpade ker ta podjetja nimajo obrtnega značaja in se tudi ne bore v smislu obrtnikov za svoj poslovni obstanek.

§ 7/3. vrsta: se od njih zahteva, da imajo pravico pritožbe proti tej zahtevi na zbornico.

5. vrsta: ali uprava, ako to ne škoduje časti člana. — Zadnji odstavek, mesto člen 3. pravilno člen 2.

§ 15. Zadnji stavek: dostojanstvo skupščine, če se zato izreče polovica navzočih članov združenja.

§ 17. med prvi in drugi stavek. Ako je pa stvar razpravljana v korist združenim članom ali združbi, pa sme odločiti žreb skupščine, če se o stvari pravnoveljavno sklepa na tej skupščini.

§ 18. Vsak predlog, ki se da na glasovanje se mora spisati in potrditi s podpisom od 4 članov skupščine, nakar se predlog ponovno prebere in se ga da na glasovanje. Pred vsakim glasovanjem mora biti 3 minute odmora, nato predsednik pozove k miru in glasovanju. Med glasovanjem mora vladati tišina tako, da ima vsakdo navzočih pregled nad izidom glasovanja. Glasovanja, ki se ne vrše po teh predpisih so neveljavna.

§ 19. odstavek 12a.: O odločanju in volitvi članov za zatiranje umazane konkurence med tovariši in volitve članov v odbor za zatiranje šušmarstva. — 4. odstavku se dostavi: in o nagradah za po članih uprave vršeno združbino delo.

§ 20/4. ki se skažejo nesposobni za to delo.

§ 22. prvi stavek na koncu: ali ki so bili radi tehtnega vzroka zadržani prisostvovati skupščini.

§ 24/6. druga vrsta — določanje njih premikov predvidenih za skupščini odobrenem proračunu.

7. če ta mnenja ne posegajo kvarno v dobrobit združbenih članov.

§ 25. na koncu drugega stavka; ali ena tretjina članov uprave.

§ 27. na konec; ako dokažejo pravomočno, da so bili na dotični seji zadržani vsled neizogibnega vzroka.

§ 28. tretji odstavek; na predlog zbornice in desetine članov združenja, komisarija...

§ 34. prvi stavek: Poverjeništvu sestoji iz treh oseb in sicer iz predsedujočega člana, ki je redno izvoljen v upravo in ki je stalno naseljen v sedežu poverjeništvu in dveh oseb, ki jih voli...

§ 36. tretji odstavek se konča: Ravno tako sme združenje poslati na skupščino in sejo po-

močniškega odbora svoje zastopnike, ki imajo pravico do besede v vprašanih o službodavcih.

§ 37. drugi odstavek se konča: katero določa združenje po svoji uvidevnosti za po okrožnem odboru za združenje vredno, opravljeno delo.

Zadnji odstavek se konča: in plodonosno naložena.

§ 38. se doda: 7. pomočniških vpisnih pristojbin.

Tretjemu odstavku se doda: in vpisnina pomočnikov.

§ 40. Na koncu prvega stavka: med tem, ko je članstvo 15 dni pred letno skupščino dobilo ta poročila pisana ali tiskana v preučitev, da se na skupščini tudi ono lahko izjavlja o opravljenem delu uprave.

§ 42. drugi odstavek se konča: Tajnik je tudi lahko član uprave, ali samo član združbe, če je zmožen opravljati tajniško službo.

§ 43. prvi stavek: Nadzorstvo nad združenjem vrši „Obrtna zbornica ali obrtni odsek zbornice v Ljubljani.“

Drugi odstavek, drugi stavek... prisostvovati odposlanec zbornice, ki mora biti zbornični svetnik. Tudi ta ima pravico do besede, vendar pa ne sme vplivati na prostovoljno glasovanje združbenih članov.

Zadnji odstavek se konča: in konečno na ministerstvo za trgovino in industrijo.

§ 45. Prvi stavek se konča: pri prekršitvi združbenih pravil, če se izreče 1/4 članov združenja skupščine za predlagano kazen.

§ 46. Dostavi se: Združba ima pravico zaprositi in dokazati potrebo izpremembe pravil pri banu odnosno končno pri ministerstvu za trgovino, obrt in industrijo, če se izjavijo tri združbe iz prosilčeve teritorialne okolice za upravičenost njene prošnje.

Protestni zbor obrtništva

(Ali riba cuka.)

Dne 18./XI. 32. je bilo v Dvorani O. U. Z. D. v Ljubljani protestno zborovanje, na katerem so se obrtniki soglasno izrekli proti določilom osnutka inženjerskega zakona. Uvoda je dipl. teh. g. Polšak, kot predsednik tega zbora, povdarjal, da bodo inženjerji pri izvajanju tega zakona fingirali neupravičenega lastnika obrta kot njegovi slavnati može in kot koncesionosci za inozemske tovarne in veletrgovce. Drugo določilo tega zakona pa je, da bomo morali izročiti vse naše načrte in projekte za prevzeta dela v podpis inženjerjem in to za visoko plačilo.

Zbornični zastopnik g. Rebek je protestiral, da se misli s takim odvzemanjem dela uničiti tisoče in tisoče obrtnih eksistenc, konečno pa povdarja, zbornica „TOI“ Vas je prva opozorila na projekt tega zakona, sedaj je pa v nadalje od Vas obrtniki naloga, da se branite.

G. Bricelj protestira proti uzakonjenju tega načrta, ker bode stavbena obrt v tem slučaju nazadovala mesto da ji inženjerji in država pripomore do napredka. Tudi § 446. obrtnega zakona izrečno povdarja, naj ima obrtnik pravico izvrševati še nadalje vsa dela, katere si je pridobil ali jih je slična pred že izvrševal pred 9. marcem 1932. Dasiravno si inženjerji laste in pripisujejo razna dela, vendar pa lahko vsi obrtniški stanovi trdimo, da bi se ne zgradila prav nobena stavba, če bi jo ne zgradil obrtnik.

G. Ravnikar meni, da ima vsak obrtnik odgovarjajočo teoretično naobrazbo in, kar je glavno, tudi praktično izobrazbo, vsled katere mu je možno vsako svojo zamisel tudi v resnici izpeljati. Teorija je potrebna veda in potrebna je še celo onemu, ki dela v delavnici in jo uporablja praktično. Da se obrtniku omogoči napredek, naj se ga izobrazuje v šoli teoretično in pri tem delu v šoli bodo našli inženjerji svoje polje za udejstvovanje. Torej naj se osnuje več tečajev in šol, kjer se bo mojstrom, pomočnikom in vajencem podajala inženjerska veda, v praksi naj se pa pusti obrtniku to, za kar je edinopoklican on in kjer ga noben inženjer ne nadkriljuje. Moje mišljenje in prepričanje je, da se praktik lahko udejstvuje teoretično, med tem ko se je nasprotno udejstvovanje že dostikrat izkazalo za nemogoče. G. Martinčič povdarja, da se namerava s tem zakonom uničiti privatno obrtno podjetnost.

G. Pičman pravi, da bode po tem zakonu inženjer upravičen izvrševati najmanj 25 obrtnih strokov, med tem, ko mi obrtniki vemo, da se ne more niti v dveh, treh strokah en sam človek osebno udejstvovati z uspehom. To se vidi, da se inženjerji pri osnavljanju tega zakona niso najmanj ozirali na svojo usposobljenost, temveč jih je k temu projektu gnala neka samopašnost in zaupanje v svoje dobre zveze. V ostalem se pridružuje izvajanjem prejšnjih govornikov, je pa mnenja, da morajo tudi inženjerji končno dobiti svoj delokrog odločen.

G. dipl. tehnik Kremžar pravi. Ko svet se ni poznal avtoriziranih inženjerjev in arhitektov, so nastale zgradbe in stavbe, katere kljubujejo že tisočletja in, katere so še danes nam vsem v vzgled. In sedaj pridejo neki ljudje, ki se smatrajo vsak za zmožnejšega kot najslavnejši sve-

tovni ženij in si hočejo zasigurati 100% pravice vseh obrtnikov in producentov. Proti temu naj-odločnejše protestiramo.

G. Mihelčič je protestiral proti uvedbi projekta zakona pooblaščenih inženjerjev v imenu „Organizacije praktičnih el. in strojnih“.

G. dr. Pretmar, tajnik zbornice TOI, prečita pritožbo, ki jo je poslala ta zbornica na bivšega ministra g. Mohoriča. Sedaj je potreba, da se izjavi tudi naše obrtništvo solidarno s protestom ostalih obrtnih zbornic v državi, ki so tak protest že napravile. G. komisar banske uprave g. Šink obljublja, da bode poročal o poteku tega zbora g. banu in upa, da nas bode ta vsestransko podprl pri tej za obrtništvo prevažni akciji.

G. Poljšak je prebral obsežno spomenico, katera se pošlje na senatorje, na ministre, na Obrtne zbornice, poslance, občine in ostale sorodne organizacije.

Konečno se oglasi k besedi še g. diph. teh. Kunstler, kateri bi se v imenu kolarjev in izdelovalcev avtokaroserij tudi rad pridružil s protestom k tej akciji. Po tem osnutku zakona bi bilo kolarjem prepovedano izdelovati vsa vozila, ki so za prevoz oseb in vsa ona, ki imajo večjo nosilnost kot 1000 kg. S tem bi ta obrt izgubila samostojen delokrog kljub temu, da v vsej naši državi ni enega inženjerja, ki bi bil verziran v tej stroki. Ker pa kolarji in izdelovalci avtokaroserij še nimajo svoje zadruge, kljub temu, da so vložili zadružna pravila že meseca februarja, bodo ti sedaj sestavili svoj protest in tudi dokaz usposobljenosti kolarskih obrtnikov še posebej, ter ga poslali na merodajna mesta.

Opomba uredništva. V na zboru prečitani in odposlani spomenici smo pogrešali utemeljitve in dokazov, da so obrtniki res sposobni izvrševati zahtevano delo, zato je naloga obrtnih zadrug, da vsak svojo zahtevo od točke do točke utemelji, potem šele se sme upati na uspeh protesta, kateri bode preprečil uzakonjenje projekta „Zakona o avtoriziranih inženjerjih“. Nadalje naj v tem protestu naštejejo obrtniki sami, kje rabijo inženjerje in, kje ne in, v kako smer naj se inženjerji poglobe v njih stroke. Končno naj se pa inženjerje pritegne na vsa ona mesta, kjer iščejo obrtniki uradne pomočnike, to je pri okrožnih odborih, zbornicah, na banovinah, ministrstvih itd. To zato, da se obrtnik lahko pogovori pri svojih zahtevah s tehniško teoretično verziranimi strokovnjaki v obrtno pravnih poslih, kar bode v veliko korist, obrtništvu in tem javnim uradom samim. Naše drugo načelo pa je, da obrtniki ne nameravamo iskati razdora med inženjerji, temveč naše zveze se nam morejo spajati, ker vsi smo tehniško verzirani ljudje, ki se udejstvujemo na istem polju. Naše delo je tehniško delo, in to rabi tehniške sloge. Ako se nam hoče od katerekoli strani prikriti podtakniti spor, ga pa ravno tako prikriti odrinimo v stran. Prosimo pa g. inženjerje, naj nam dajo kmalu priliko k skupnemu reševanju tega nastalega problema.

Iz vrst članstva Društva jugoslovanskih obrtnikov

Z ozirom na pisanje v št. 46. O. V. moramo ugotoviti to-le:

Po zak. o društvih, shodih in posvetih je dovoljeno ustanavljati državljaniom kraljevine Jugoslavije svoja društva, ako so izpolnjene vse zakonite zahteve.

Naše društvo je bilo ustanovljeno in potrjeno od pristojnih oblasti pravomočno, vzlic temu, da to baš gospodom okrog O. V. ni bilo všeč. Ako smo pravila prilagodili potrebam obrtništva v dravski banovini, zato nima pravice O. V. vmešavati se na tak način v delovanje našega društva, kot je to slučaj v njegovi 46. št. Namen naših pravil je pač tako širokogruden, da nam nalaga najširše dolžnosti za dobrobit obrtništva Dravske banovine.

Podružnice našega društva so sestavni del matičnega društva, ter nam je izvajanje društvenega programa pač dovoljeno. Če bi se pa dogajale nepravilnosti, so itak čuvarji pravice hitro na razpolago. Naše društvo pa se prav dobro zaveda dolžnosti napram oblastem in javnosti! Ako nam je po zakonu dovoljeno razpravljati o obrtniških zbornicah, potem nam tega ne bo nihče prepovedal, dokler to zakonsko dovoljenje obstaja. Pač pa smo zato, da bi bilo razpravljanje prepovedano vsem, ki jih to nič ne briga.

Da je potrebno ustanavljanje podružnic našega društva je najboljši dokaz mesto Celje in njega zavedno obrtništvo ki si je osnovalo prvo podružnico in ki je danes skupno z matico v Ljubljani močnejše kot katerokoli drugo obrtniško društvo v Dravski banovini. Prepričani pa smo, da se temu pridružijo v kratkem tudi drugi kraji.

Propagando za naše društvo pa delajo gospodje okrog O. V. najboljše sami, za kar smo jim zelo hvaležni. Le tako naprej, dokler ne bo sleherni obrtnik član Društva jugoslovanskih obrtnikov.

Obrtno društvo v Celju pa ne postavljaite na ta način nam v zgled, da prinašate vesti, ki jih sami pišete ali naročate v drugih listih. To

bo najbolje zato, ker je javna tajna, da je Obrtni dom v Celju last Gradbene zadruge „Obrtni dom“ v Celju r. z. z. o. z. Člani te zadruge so pa obrtniki brez izjeme, ki pripadajo tako podružnici Društva jugoslovanskih obrtnikov v Celju, kakor tudi Obrtnemu društvu v Celju. To Vam povemo zato, ker je obrtništvo že do skrajnosti nezadovoljno z napačnim poročili.

Važno

Kemiki zahtevajo svojo zbornico. V Zagrebu so imeli kemiki dne 27. novembra t. l. ustanovno skupščino in ustanovili so svoje združeno. Kemiki zahtevajo, naj se čimprej ustanovi zbornica kemikov.

O. U. Z. D. in samouprave. Pred kratkim se je vršila v Zagrebu konferenca vseh OUZD v državi, kjer je bilo sklenjeno povišanje prispevkov. Te prispevke je bilo potrebno povišati vsled tega, ker so nekateri OUZD visoko pasivni. Večina aktivnih OUZD je bila za decentralizacijo te ustanove, ki se je izkazala na ta način predraga kot je v sedanjem sestavu. Splošna želja med njimi, tudi ljubljanskih zastopnikov je bila, da se da popolna samostojnost posameznim uradom.

Obrtni odsek Zbornice v Ljubljani sestavljajo poleg obrtnikov tudi 4 gostilničarji, ki po novem obrtnem zakonu ne spadajo več vanj. Med drugimi sta tudi gg. Ambrožič iz Ljubnega in Vindišar iz Novega mesta, katera dva se več bavita z gostilničarstvom kot pa z obrtjo. Torej spadata v Trgovski odsek poleg ostalih, ki še vedno sede v obrtnem odseku. Manjka pa v obrtnem odseku zastopnikov mnogih važnih obrti.

Pri zbornici TOI je bil imenovan za podpredsednika g. Rebek J. iz Ljubljane.

Iz Celja

Občni zbor čevljarke zadruge v Celju, se je vršil v nedeljo 20. novembra 1932. v hotelu „Stara pošta“. Otvoril in vodil je istega podnačelnik g. Lampret, ki je uvodoma pozdravil g. zastopnike: za TOI, tajnika dr. Pretnarja, zastopnika mestnega magistrata v Celju, za pripravljali okrožni odbor g. Honjeca, ter zastopnika d. j. o. z. d. b. v Lj., gg. Pičmana in Košaka.

Po prečitani zapisnika zadnjega občnega zbora, se je o istem vršila daljša stvarna debata v kateri se je enodušno obsodilo enostransko pojasnilo g. Igliča, ki je kot zastopnik skupne zbornice prisostvoval lanskemu občnemu zboru. Zborovalci so zahtevali ponovno glasovanje glede skupne ali ločene zbornice ter trdili, da so bili na zadnjem občnem zboru slabo o tej točki poučeni, torej neinformirani, ker ni bil na istem navzoč zastopnik samostojnih obrtnih zbornic. Priznali so, da so šele nekaj dni po glasovanju zaznali, da so storili napačno in proti svojim interesom ker so glasovali za skupno zbornico. Zahtevali so ponovni izredni občni zbor z edino točko dnevnega reda „Ponovno glasovanje o zbornicah“, kar se jim pa ni dovolilo. Gospod dr. Pretnar je opozoril na to zborovalce, da se glede zbornice ne more razpravljati, ker ni bila ta točka na dnevnem redu. Ker so pa navzlic temu člani želeli tudi v tem razpravljati v „Raznoterostih“ je g. dr. Pretnar pristal na to zahtevo, kar so stavili tudi v zapisnik.

Nadalje se je obravnavalo pereče vprašanje o Batinih popravilnicah v Celju, kako te prevzemajo trgovci z Batinimi čevlji čevlje tudi v popravilo. Zahtevali so odločne pomoči proti Bati, katero podjetje uničuje naše pošteno čevljarstvo obrtništvo, katero je že popolnoma zrušeno in obubožano. K temu je pojasnil g. dr. Pretnar, da je zbornica že mnogo storila vendar pa ni mogla tega preprečiti. Pripomnil je, da se zbornica trudi, da bi se uvrstili čevljarji v tretji davčni razred med sezonske obrti. Na to je pripomnil čevljarji mojster g. Jager, da čevljarjev ne more danes rešiti iz težkega položaja nobeno znižanje davkov, kakor tudi noben davčni razred. Edina rešitev, je dejal, dajte nam to, za kar se borimo. Zahtevamo dela, podpirajte domače čevljarje pa bodo zopet oni dobri in točni davkoplačevalci. Kako se pa hoče danes obrtništvo pomagati, se razvidi iz nevoščljivosti O. V. in njegovih člankov, ki jih pišejo g. dr. Če dobi obrtnik več dela, se je že pregrešil zoper obvezno vrtno večščino in ne obrtniki zavpijejo na vse grlo: „Glejte ga, je že industrialec“, ta ne spada več v obrtniške vrste — mesto da bi se njegovo podjetnost jemalo za vzgled. Potem se ni čuditi, če tako propadamo, nepoklicani pa triumfirajo nad našo obrtniško zaostalostjo. V debato k vsemu temu so posegali gg. Zontič, Kos, Plevčak Josip, Plevčak Franc, Karnje i. dr. Orisali so točno mizerni stan čevljarja, kam je prišla nekdanja tako cvetoča obrt. Vse je prevevala le ena želja, o kateri pa niso mogli razpravljati, katera misel preveva tudi večino ostalega obrtništva v dravski banovini.

V raznoterostih pa je g. dr. Pretnar preprečil, da bi se razpravljalo o zbornicah, kljub temu, da je prej pristal na to.

G. Pičman je zaprosil za besedo ter povdarjal, da ne bo govoril o zbornicah, pač pa želi k

vsem točkam radi jasnosti nekoliko pripomniti, zakar pa ni dobil besede. Članstvo je proti temu ogorčeno protestiralo, ker se mu ni dovolilo govoriti, dasiravno je bil g. Pičman od odbora, kot zastopnik d. j. o. z. d. b. v Lj. povabljen.

Ob zaključku je predsedujoči g. Lamprecht izjavil, da se je 4. septembra t. l. udeležil celokupni zadružni odbor v hotelu „Union“ zborovanja z njim na čelu, razen enega odbornika, ter so vsi enoglasno glasovali za samostojno obrtno zbornico, kar so vsi navzoči z odobravanjem enodušno vzeli na znanje. Okrog 12. ure je bilo zborovanje zaključeno.

Vse naročnike »Obrtnika«, ki prejema list, pa ga še niso plačali, prosimo, da to čimprej store, ker se ta obrtniški list vzdržuje samo z naročnino brez drugih podpor.

Vsebanovinski obrtniški zbor

Osamosvojitve obrtništva!

Govori Peternel F., krojaški mojster, Laško. Svetovna kriza je poleg malega navadnega delavca zadela najbolj malega obrtnika. Akoravno, da se za iz vojne vrnivše in pomoč iska-joče delavce in rokodelce ni pobrigal nihče, je v povojnih prilično ugodnih letih obrtništvo še nekako uspevalo; zato je pa obrtnik postal brezbrizen za važne spremembe na gospodarskem polju, vsled česar je tako zapadel brez odpora v popolno odvisnost k gospodarsko močnejšim faktorjem.

Veliko odgovornost za to stanje obrtnikove odvisnosti, nosijo vodje povojnega obrtniškega pokreta, kateri so smatrali za umestno tudi na čisto gospodarsko polje zanesti politični boj. Obrtništvo se je borilo med seboj za politične cilje raznih strank žalostnega spomina, ni pa našlo časa za gospodarska vprašanja.

Kot mlad pomočnik sem videl pred vojno, da so stranke naročale obrtne izdelke pri mojstrih obrtnikih brez, da bi se zanimale za cene surovin in polfabrikatov. Tako n. pr. se je pri čevljarju vprašalo oziroma pogodilo za delo čevljev, pri krojaču za delo obleke itd. itd. Ni pa strank zanimalo, koliko stane blago, usnje, les, železo itd. Na dlani je torej, da je predvojno obrtništvo živelo neprimerno boljše kot dandanes.

Veliko pomanjkanje blaga v vojnih in prvih povojnih letih je prisililo kupujoče občinstvo, da si je samo nabavljalo potrebščine za obrtne izdelke. Verižništvo je cvetelo. Trgovstvo se je zavedalo važnosti tega momenta in je storilo vse, da zadovolji potrebe kupujočih. Manufakturne trgovine, trgovine z usnjem, itd. so rastle kot gobe po dežju. Iz malega je zrastle veliko, obrt se je industrijalizirala, nastale so tovarne za krojaštvo, čevljarstvo, mizarstvo, usnjarstvo itd. itd. Posledica vsega je, da danes tovarna z tovarno že tako konkurira, da mora človek nehote obstati in se vprašati, kam plovemo?

Stanovski voditelji so se izkazali nespособni in potrebno nam je, seči po lastni pomoči, če hočemo, da bo obrtnik še živel. Treba je, da se naše obrtništvo gospodarsko osamosvoji, da bomo mogli industriji konkurirati.

Ker se je navadilo ljudi kupovati v trgovini, je ostal obrtniku le še skromen zaslužek od dela. Dokler je bilo dosti dela, je še nekako šlo, zato se pa tembolj masčuje ta pasivnost danes, ko je le malo naročil. Danes je oblačilna stroka na robu propada in mislim, da tudi druge panoge niso dosti na boljšem. Ker pa so mi razmere oblačilnih strok najbolj znane, se bodem omejil na prilike in razmere v teh strokah.

Predpogoji za vsakega obrtnika je, da vse izdelke izdeluje iz lastnega materiala, torej surovin in polizdelkov, katere je sam nabavil. Nabavna cena mora biti čim nižja, da je mogoče dati gotovemu izdelku primerno nizko ceno in še pri tem primerno zaslužiti. Ako tega ni, obrtnik ne napreduje. Dandanes se dogajajo slučajji, da stranke trgajo kar po tretjino računa za dela, češ, povsod cene padajo. Obrtnik pa plača isto najemnino, iste davke, iste, oziroma še višje socialne dajatve, plača po istih ali še višjih cenah življenjske potrebščine, itd. Iz tega sledi, da je za obrtništvo eksistenčnega pomena vprašanje, kako priti do cenenih surovin in kako pridobiti stranke, da istih ne kupujejo same v trgovinah.

Kot primer si oglejmo delavnico malega krojača. Mogoče ima na zalogi za par oblek blaga, poleg tega kolekcijo kake razpošiljalnice in eventualno še vzorce od kakega manufakturnega detajlista. Ta prav gotovo ne bo dosegel uspeha, ker njegova zaloga blaga ne nudi izbire, ker naročila potom kolekcije ne nudijo ugodne cene radi visoke rezijske tovrstnih firm s kolekcijami itd., ker vse vračunajo v ceno blaga, ker mu detajlist nudi kvečjemu 10% popusta, to pa nudi tudi vsaki stalni stranki. Vsled tega je blago, naročeno pri takem krojaču, dražje kot v trgovini, ali pa ni nič zaslužil, osobito, ker mora dostikrat dalj časa čakati na plačilo.

Obrtniki! Obrtnice! Pristopajte kot člani k Društvu jugoslovanskih obrtnikov za Dravsko banovino, katero Vam oživlja potlačen stanovski ponos.

Trgovca pa nudi veliko izbira blaga vidno v izložbah, cene pa ima tako prikrojene, da lahko popusti in s tem nudi videz ugodnega nakupa.

Kot protiutež, bi moral imeti krojač lepo izbiro, nizke cene, vedno sveže blago itd. To pa posamezniku ni mogoče, ker tovarne v malih količinah ne dobavljajo, obrtnik pa velikih količin ne bi mogel v doglednem času plasirati in končno take nabavke tudi ne bi mogel financirati. Vsako sezono imeti sveže blago, primerno izbiro, nizke cene, je mogoče le potem skupne nabave. To se pravi, da se dogovore vsi obrtniki istih strok prizadejajo, koliko in kakega blaga bo posameznik rabil. To blago se potem naroči iz tovarne, ter potem med seboj razdeli. S tem bi dosegli primerne konkurenčne cene in postregli vedno z modernim blagom. Praktično je to izvedljivo potem zadrug, pa najsibo pri obstoječih prisilnih združbah in posebnih blagovnih odsekih ali pa nalašč zato ustanoviti nabavljajne zadruge. Tudi finančno stran skupnih nabavk ne bi bilo težko rešiti.

Ako razpolaga posamezni obrtnik z 1000 Din, to ne pomeni nič. 20 takih pa tvori že lepo podlago za skupno nabavo, poleg tega je pa recimo 5-kratno jamstvo. S vsoto 100.000 Din bi se moglo že marsikaj storiti. Razen tega bi mogle obrtne zadruge tudi mnogo pomagati, ker razpolagajo večinoma z precejšnjimi svotami, ki so pa danes za obrtništvo in zadrugni namen mrtvo ležeči kapital.

Pozitivno mi je znano, da manufakturnisti nabijejo na tovarniške cene do 40%. To seveda še ni čisti dobiček, vidi pa se, da bi zamogel obrtnik nuditi nižje cene kot trgovec in še primerno zaslužiti, ako bi imel iste nabavne virov. Prepričan sem, da bi tako akcijo tudi Zanatska banka podprla. Že večkrat sem čital, da se slovenski obrtniki premalo poslužujejo te banke, pa mislim, da se vsaj po deželi, obrtništvo ne poslužuje niti Zanatske niti drugih bank, da niti posojilnic. To pa iz povsem enostavnega razloga, ker je vsaj do zadnjega časa, vsak količnik plačnik imel kakega trgovca, ki mu je kreditiral, velike zaloge, pa kot že rečeno nihče nima, ker se za posameznika to ne izplača. Poleg tega, kdor kaj poseduje, do zadnjega ne vzame rad posojila, kdor pa nič nima, ne more nuditi za posojilo jamstva, niti ne dobi lahko porokov, kajti, ako nima jamstva, da bi ga nudil banki ali posojilnici, tudi poroki nimajo na kaj jamčiti.

Povsem nekaj drugega bi bila nabavka s pomočjo zadrug. Ako jamči za zadrugo n. pr. 20 članov obrtnikov, to je že nekaj, na kar se lažje dobi poroke za primerno svoto, osobito, ker bi na posameznega obrtnika odpadel le malenkostni znesek. Taka krajevna zadruga s 20 člani po 100 Din in z 5-kratnim jamstvom, zamore razpolagati z 100.000 Din, s čimer bi krajevne potrebe lahko krila.

V dravski banovini je nad 3000 krojačev: pri ustanovitvi banovinske krojaške nabavne zadruge z deležem po 1000 Din in 5-kratnim jamstvom more ta zadruga razpolagati s 15 milijoni Din, iz tega si more napraviti vsakdo sam sliko, kaj bi zamogla nuditi taka zadruga krojačem, kakor tudi naročnikom.

Kakor je znano, imamo v dravski banovini nad 25.000 samostojnih obrtnikov. Če bi se razpredla taka samopomoč vsega obrtništva dravske banovine na zadrugni podlagi z deleži po tisoč dinarjev, bi to nanese 25 milj. Din., oziroma pri 5-kratnem jamstvu 125 milj. Din.

Vsakdo od Vas cenjeni tovariši, si more predstavljati, kaj bi pomenila taka gospodarska osamosvojitev in kake gospodarske posledice bi iz tega izvirale.

Prepričan sem, da je to lahko izvedljiva pot k poživljenju obrti. Če se hočejo naši p. n. tovariši poslužiti te poti, je naš skupni cilj v bližnji bodočnosti dosegljiv, sedanje naše obrtniško življenje je že nevdržljivo. Od nas vseh je odvisno, ali se hočemo spopadati ali pa propasti? Gospodarski osamosvojitvi bi sledila tudi politična neodvisnost. Kako je ta potrebna, vidimo dnevno. Naj omenim samo glasovanje o zbornicah, ali pa zapostavljanje obrtništva od strani našega časopisa itd. Zato na delo za gospodarsko, kulturno in politično osamosvojitev Jugoslovanskega obrtništva!

G. Peternelov predlog se je vzel z odobravanjem na znanje, nakar je dobil besedo delegat g. Florjanič, predsednikov namestnik Obrtnega društva v Brežicah.

Cenjeni tovariši!

Cast mi je pozdraviti Vas v imenu udeležencev iz okoliša Brežic, kakor tudi v imenu onih naših somišljenikov, kateri so zadržani in se zborovanja niso mogli sami udeležiti.

Vzradoščen sem nad tem, da je končno vendarle prišel težko pričakovani dan, ko tudi obrtniki Dravske banovine skupno s tovariši iz ostalih banovin, zamoremo javno in v tako impozantnem številu manifestirati za svoje pravice. Naš gospodarski položaj je obupen, naš stan je vedno bolj preziran. Leta in leta se borimo za vedno pravico, pa zaman. Odgovor na naše prošnje in zahteve je izbegavanje in izigravanje. Tako ni moglo iti naprej, morali smo se odločiti za osamosvojitev v zbornici. Nam se žal niso priključili oni naši dični obrtni voditelji, katerim smo leta in leta slepo zaupali. Ti so tudi vzrok, da se je obrtništvo sedaj ločilo v dva tabora. V tabor tlačiteljev in zapeljancev in v tabor poštenih, nesebičnih borcev za samoodločbo v stanovskih obrtnih zadevah. K sodelovanju v našem osvobodilnem pokretu pa pritegnimo vse one poštene obrtnike, ki stojijo še ob strani in se resnosti položaja še ne zavedajo popolnoma.

Naj mi bo ob tej priliki dovoljena še posebno pozdraviti naše tovariše Srbe in Hrvate. Vas, ki ste nam do sedaj prožili svojo roko v pomoč, prosim podpirajte nas še nadalje v našem boju.

Prav posebno pa pozdravljam Vas tovariši iz Ljubljane, kateri ste se osmelili, da ste to borbo započeli in se ji postavili na čelo.

Štejem si v dolžnost, da se Vam v imenu somišljenikov iz Brežiškega okoliša zahvalim za Vaš moški nastop in za Vaše nesebično, požrtvovalno delo. Vsem pa kličem: Naše zahteve so upravičene, zato vztrajajmo v upravičenem boju do popolne zmage!

Predsednik zbora g. Pičman se zahvali g. delegatu in poda besedo naslednjemu govorniku g. dipl. teh. Kunstlerju, ki poroča o konkurenci in šušmarstvu.

Vabilo na

OBRTNIŠKI SESTANEK,

ki se vrši

na Lokah-Trbovlje, v nedeljo dne 4. decembra 1932 ob 2. uri popoldne.

Dnevni red je sledeč:

1. Šušmarstvo in konkurenca.
2. Organizacija obrtništva po novem obrtnem zakonu.
3. Izvolitev pripravljalnega odbora podružnice društva J. o. z. d. b. v Trbovljah.

Na tem sestanku poročajo funkcijonarji društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

Obrtniki, obrtnice! Čitajte, priporočajte in razširjajte naš list, ki zastopa prave obrtniške težnje!

Zboljšan les

Da se zadosti vedno večjim zahtevam pri uporabi lesa in, ker so lesni izdelki vedno bolj komplicirani, je nastala potreba, da se les za uporabo poplemeni in izboljša. Izdelovalci vezanih plošč (Serrholindustrie) se oprijemajo gesla: „odpraviti se mora napenjanje in krčenje lesa“. To dosežejo v praksi s tem, da uporabijo samo tako pripravljen les, ki je razrezan v tanke plošče ali sklade (tako zvane furnije). Ti skladi se po najprikladnejšem načinu zlepijo eden na drugega, nakar nastanejo debelejšje sestavljene plošče, ki se imenujejo pri nas vezane plošče. Skladi ali furnije se pridobijo, ako se les v deblu, žaga, lušči ali kolje.

Pri žaganju furnijskih deščic, ki so dostikrat tanje od 1 mm se izpremeni do polovica lesa v žaganje, kar ni ekonomično, zato se poslužimo luščenja. Pri luščenju je postopek izdelovanja sledeč. Dva do tri metre dolgo deblo se prepravi (prekuha), nato pa pritrdi v veliko stružnico. Hlod se prične vrtneti, ob hlobo se pa pritisne nož, ki mora biti enako dolg, kakor steblo, katerega se hoče s tem rezilom luščiti. Med vrtenjem stebela se nož enakomerno ugreza in ogrinja po vsej dolžini lesa od hloda. Pri takem furnirju se letne ali takozvane rože na lesu ne poznajo in se tak furnir tudi rad grbanči. Vsled tega nedostatka se uporablja za grblja dela le klan furnir za vezane plošče. Kolje se les na ta način, da se ima velik širok hloboč, katerega goni stroj. Tudi za to delo se les preje prepravi, da se lažje obdeluje in, da se pri rezanju ne lomi.

Velike važnosti in vprašanje za izdelovanje vezanih plošč je, ako se furnir takoj po rezanju moker ali šele osušen sklepi (zlama). Tu razlikujemo suho klejenje in mokro klejenje vezane plošče. Trdnost mokro klejenih plošč je manjša od drugih suho klejenih, vendar so pa mokro klejene bolj upogljive in gibčne. Iz tega je razvidno, da sta obe vrsti uporabljivi po svojih različnih svojstvih. Za gradnjo aeroplanov, avtomobilerij itd. pridejo v poštev le suho klejene plošče.

Najboljši les za vezane plošče je breza, uporabljaja se pa mnogo tudi topolj in bukev. Pri klejenju se položi furnir na furnir tako, da se rože lesa križajo. Kot klej se uporablja klej za usnje, kazajnov (sirasti) klej in albumin, v najnovejšem času pa mnogo tako zvano folijsko klejenje. Zadnje klejenje ne rabi nikake mokrote. Folijisko klejenje se izvrši tako, da se položi med plošče, ki

se hočejo vezati neka folija ali pola. Vse se stavi pod pritisk in se segreje na 140 stopinj Celzija, pri kateri toploti se pola raztopi in veže stisnjeni plošč. Tako zaklejena vezana plošča ne popusti na vlago, temveč edino šele pri 140 stopinj Celzija.

Konečno imamo še vezane plošče, katerih ena ploskev v notranjosti je iz pločevine. Te se izdelujejo le po zadnje omenjenem načinu klejenja s toploto.

Ako je potrebna trdna vezava pločevine, se jo lahko zvari, nato pa les čez vareš ponovno nakleji.

Na željo obrtništva naš list od sedaj nadalje ne bode več priobčeval odgovorov na osebne izpade lista, ki je ponarejal obrtniške podpise in to vsled tega, ker nam je tako odgovarjanje pod stanovsko častjo. Kot konec navajamo le še stavek, ki nam ga je doposlal ugleden obrtnik, katerega štejejo nasprotniki še vedno med svojega odličnega pristaša. On piše:

»Pustite jih, naj čekajo, saj na njih čenče tako noben obrtnik nič več nič ne da. Kdor obrtnikov se potom teh njihovih gostilniških kvant še čuti k njim pritegnjenega, naj ga pa le imajo, bodo vsaj enaki z enakimi združeni.«

Mi pa korakamo čez drn in strn k Obrtniški zbornici!!

V odgovor g. Lojzu Hočevarju!

Na članek „Kdo govori neresnico“ povdarjam, da me je klicala telefonska številka zbornice TOI, in sem tudi jaz nato klical TOI in dr. Koceta. Gospod Hočevar tudi pravi v O. V. članku, da je on govoril z menoj po telefonu in ne gospod dr. Koce, podpisani pa pravim, da je obakrat govoril z menoj dr. Koce, kajti g. dr. se je tudi sam v Laško pripeljal, ker je med drugimi tudi on prizadev v tej zadevi. Po kaj ste pa prišli g. dr. v Laško? Ali naj še to povem, kako se je hotelo vplivati na mene, da bi preklical svojo prvo izjavo. Toda niste naleteli v meni na pravega, akoravno se mi grozi, da me boste oziroma ste me že tožili. A nič zato bomo pred sodiščem dokazali da je tako.

Laško dne 29. novembra 1932.

Hrastelj Peter.

Izjava.

Z ozirom na članek v O. V. štev. 47—48. pod (Pojasnilo)

Izjavljamo sledeče:

Ni res, da je bilo na sestanku, dne 6. XI. 32. le 18 obrtnikov. Res pa je, da je bilo 25 obrtnikov Laščanov, ki so vsi podpisali pristopno izjavo k Podružnici Jugoslovanskih Obrtnikov.

Ni res, da je bilo 7 odbornikov Obrtnega Društva v Laškem. Res pa je, da je bilo z gg. Goležem in Zupancem 5 odbornikov in namesnikov Obrtnega Društva, ki pa so vsi sprejeli tudi izvolitev v pripravljalni odbor za podružnico Jugoslovanskih Obrtnikov.

Resnica pa je, da je večina odbora Obrtnega Društva v Laškem za ločene zbornice, ter da sta gg. Zupanc - Golež povsem osamljena, ker sta sebe tekom letošnjega leta preselila k skupni zbornici.

Konečno besedo pa prepuščamo 11. decembru, ki naj pokaže, kje je večina. Za pripravljalni odbor podr. Društva Jugoslovanskih obrtnikov v Laškem

Perger Ivan, krojač **Arnuš Josip, mizar**
t. č. preds. t. č. tajnik.

Laško, dne 29. novembra 1932.

Tako se je zgodilo!

V „Obrtnem Vestniku“ z dne 25. novembra 1932, štev. 47—48. na strani 2 piše g. Blaž Zupanc iz Laškega dopis, pod naslovom: „Tako se je zgodilo“, stvari, ki ne odgovarjajo resnici. Res sem bil pri g. Zupancu z namenom, da dobim od njega pismo, katerega je pisal g. Rebek v moji zadevi in to samo radi tega, ker bom podpisani to pismo še rabil v mojo obrambo in dokaze. Ni pa res, da bi g. Zupanc pisal po informaciji Rebeku v tej zadevi, res pa je, da je Rebek prosil Zupanca, da naj na vsak način vpliva na mene, da stvar ja ne pride v javnost, meo drugim tudi sledeč kratek odstavek: „Vendar pa nam je stvar jako nerodna in se v bodoče gotovo ne bo več kaj takega zgodilo, ker bomo bolj oprezní. Prosim Vas pa velespoštovani gospod Zupanc, da če le mogoče zastavite ves svoj vpliv in pokličite g. Hostilja k sebi ter ga zaprosite in Vas bo gotovo ubogal, da zahteva od g. Pičmana, da ne sme podane izjave priobčiti v Obrtniku“. Nadalje tudi pravi v tem pismu g. Rebek: „Bodite uverjeni g. Zupanc, da se v

skrajni sili obračam do Vas i. t. d." (Drugače bi jim bil g. Zupanc itak deveta briga.)

Mislím, da navedeni odlomek iz pisma zadostuje za sodbo, kdo govori resnico. Na opombo uredništva O. V. Vam pa odgovorim, da se me je hotelo na vsak način pridobiti, da bi resnico, kot jo je objavil „Obrtnik“ preklical, lažljivo izjavo pa podpisal. Zato naj bi bil iz Vaše strani nemožak.

Laško, dne 29. novembra 1932.

Hrastelj Peter, mizar.

Lovro Pičman:

Uvidevnost na pravem mestu in razdora med obrtniki bo konec

Zakaj je nastala borba med slovenskim obrtništvom in pokret po ločenih „Obrtnih zbornicah“ je večini znano, tako obrtniško, kakor gospodarsko, ki se zavzema za skupno zbornico. Ne bom ponavljal vzrokov, ker sem v svojih člankih navedel že preveč jasnih dejstev, enako so storili tudi mnogi drugi pisni člankov, na katere članke pa nisimo dobili odgovorov, pač pa vedno druga podtikanja in zavijanja. Prav gotovo, da ne bom odgovarjal kar na vse štiri strani napolnjenega neobrtiškega lista O. V. raznih fraz, na katerega pisavo so imeli po navadi glavni vpliv gg. zbornični tajnik in kakor se vidi obstoja tako tudi sedaj, obrtništvu je pa dejansko še daleč proč od vodstva pisave lista.

No, z g. dr. Kocetom, mi pa res ne pride na misel, da bi polemiziral, ali mu pa bil še dolžan dajati odgovore, kajti on še ni dobro poznal stopnišča zbornice, ko sem že deset let pred njim naredil kaj brezplačno za obrtništvu, najsibo kot funkcionar zadruge ali pa obrtnega društva. Pa mislim, da sem tudi okrog deset let pred njim že plačeval za zbornico precejšnje prispevke in pravijo, da „industrijalci“ veliko plačujemo, vsled tega ne bom vprašal g. dr. Koceta, če se smem posluževati zbornične kritike. Pripominjam tudi, da se mi zdi g. dr. Koce vseeno še premlad, da bi nas poučeval, o vzgledih obrtništvu v Nemčiji, Angliji, Avstriji, Čehoslovaški i. t. d., kajti med kakšno svojo študentovsko ekskurzijo, ki jo je bil event. deležen, mislim, da mu pač niso rojila po glavi takrat še od daleč ne obrtniška vprašanja. Mogoče je pa le resnica in naša sreča, da je postal v zbornici iz g. Koceta, g. dr. Koce; tako kakor hočejo narediti mene iz obrtnika, „industrijalca“ in povdarjam, da obrtniki nismo motili g. Koceta v njegovem napredovanju. V debato z njim se pa ne spuščam, ker bi se mi lahko enkrat zgodilo, da bi rekel, da je tako pisal, agitiral, falzificiral i. t. d. zato, ker je to moral po nalogu kot uslužbenec, kakor je tudi svoječasi rekel zvezni tajnik g. Pfeifer, da je moral po naročilu tedanjega načelnika z. o. z. g. Rebeka ponarediti resničnost vplačane letne pristojbine krojaške zadruge v Ljubljani, s katerimi so pridobili deset glasov za g. Rebeka in skupno zbornico. Pa vsled tega g. Rebek ni bil odstavljen, niti ni prostovoljno odstopil. No in res je, da se že pri nas drugi sloji prijemljejo za glavo nad pisanjem v imenovanem O. V. Nemški, ali obrtniki drugih kulturnih držav pa bi čisto gotovo na prvi pogled rekli, da to ni v resnici obrtniški tisk, pa tudi nemški akademsko naobraženi gospodje bi pisave svojih kolegov v O. V. ne smatrali si v ponos.

Dolgo časa je bila ta gospoda samozavestna v prepričanju, ker ima cel aparat z denarjem, ki je tudi naš, v njenih rokah in proti nam, da jim je ne bomo mogli do živga, ker se nam je iztrgala z. o. z. iz rok, istotako „Obrtni Vestnik“, češ sedaj bo ostalo pa obrtništvu neinformirano. Ko pa so uvideli, da se ladja potaplja, so nastopili v O. V. umetno narejeni dopisovalci iz dežele. Znano nam je dobro, da je izšel predlog iz njihovih vrst, da morajo dobiti dopisovalce iz dežele, to bo vleklo, kajti v Ljubljani se jih vseeno ne da kar tako fabricirati. Prej je bila glavna parola čez tovariše in sistem v Beogradu iz Zagrebu, ter ločene zbornice kot take. Ko pa so uvideli, da tudi to več ne drži, je potreba narediti umetne članke in seveda tudi mene umetno industrijalca, g. Šimenca pa umetno trgovca, če tudi sva bila popreje pri njih ovaževana obrtnika. Je pač tako, če ne gre s slepomišljenjem med obrtništvom, je treba narediti obrtnika za neobrtnika, magari s pripombo: še družbi nevarnega. Neobrtniki in nikdar še obrtniki, pa naj vodijo obrtništvu, mi pa plačujemo? Verjamem, da jim je do srca hudo, da smo jih zalotili pri nemalo nečednem delu. Pa da ne boste mislili, da g. Rebek pri stvari ni bil udeležen, no pa podrobnosti ne bom opisoval, samo to naj mi bo dovoljeno, da Vas vprašam: ali ne veste, da je po naših zakonih dovoljeno in upravičeno: 1. Da ugotoviš resničnost potvorenih podpisov, ki so naperjeni proti tebi in proti splošnemu obrtniškemu pokretu. 2. Ali je bolj grdo in nemožato za tistega, ki zločinca izsledí in ugotovi resničnost, ali pa je morda le grše za tistega, ki falzificira, podtika in dela zločine?? 3. Vsekakor pa upam, da tisti, ki odkloni podtaknjen falzifikat ali zločin, se še

s tem ni nič pregrešil in se mu za to še ne bi smelo jemati časti in moštosti? 4. Ali priznate, da je vendar resnica, da je večja podlost od tistega, ki priobči članek pod XX brez odobritve, naknadno pa zahteva pristaneč po svoje zaokroženo, če ga pa od imenovanega ne dobi, mu pa še očita nemožnost.

Mnogo bi človek lahko napisal, toda res, na ta Vaša dobro premišljena zavijanja, ki lahko trdim, da je to namen, samo stvar prikriti in se izogniti praviim odgovorom. Pri tem tlačite vmes krizo? Nismo mi tega pokreta počeli v času najhujše krize. Pa toliko uvidevanja na Vaši strani vsaj še pričakujem, da ne štejete obrtništvu v kader brezposelnih na cesti. Pa tudi na račun krize, ne bomo dopuščali, da bi se vsled krize ukoriščali na obrtniški račun neobrtniki.

Končno pa pripominjam, da napadati nismo začeli mi, ampak smo se napadom samo branili in tako bomo delali v bodoče. Mi se nismo začeli zaletovati z zbornične uradnike, ampak so se le nekateri od tistih začeli v nas. Zato pa naj nas tudi ostalo neprizadeto uradništvo v tej bobri ne smatra za nikake sovražnike, kajti onim, ki se v naše zadeve ne umešavajo, najmanje nismo nenaklonjeni. Sedaj pa, ako Vam je le malo na interesu obrtništvu, apeliram na vse tiste, ki več ali manj od njih zavisi, mir in nehanje z demagoštvom, da ne bode res pritirali do skrajnosti, pa najsi bo na eni strani v škodo obrtništvu, na drugi strani pa tudi lahko v škodo prizadetega uradništva samega. Seveda event. skrite velike ptice v tem ne pridejo do zaželenega.

Mi nismo hoteli nikomur škodovati ter nimamo nikakega interesa za to. Hočemo pa in vztrajamo na tem, da se vprašanje obrtnih zbornic v Dravski banovini reši pravilno in tako, kakor večina obrtništvu zahteva. Vaših 118 združenih izjav pa obrtništvu ne more priznati. Ono se ne sklicuje samo na veliki zbor v „Unionu“ dne 4. IX. 1932, ampak sklicuje se tudi na banovinski zbor obrtniških delegatov v „Unionu“ dne 14./VI. 1931, kakor tudi na ponovni izredni zbor Z. o. z. dne 23./VIII., kjer smo bili vedno zmagovalci, vsaj se je šlo vselej za zbornice. No, in ako prištevamo še izjave iz l. 1928, in ostala zborovanja, potem mislim, da lahko povdarjamo, da obrtništvu v Dravski banovini hoče enako z ostalim obrtništvom v državi svojo „Obrtno zbornico“. Da ne bode imeli nadaljne prilike nam podtikati, češ, mi hočemo kar večina odklanja, izjavljam sledeče: Vrzimo v koš, Vi vse Vaše, mi pa tudi vse naše izjave o zbornicah. Delajmo vsi na tem, da se vrši ponovno glasovanje brez vplivov in terorja. Na vsakem zborovanju naj ima enako besedo zastopnik iz naše strani, kakor zastopnik skupnih zbornic. Delamo naj na tem, da se omogoči obojestranska prosta volja. Obrtništvu pa naj brez pritiska glasuje levo, ali desno. Uverjen sem, da ako bi se postopek vršil tako, je gotovo 90% obrtništvu za svojo obrtno zbornico. V slučaju pa, da bi bil event. rezultat obraten, smo pa pripravljeni popolnoma see pokoriti večini. In tako bi odpadla vsa ta neljuba borba, zahrbtnost in kazni. Vem, da se marsikateri vprašuje ali je to potrebno in komu je to koristno? Sedaj pa apeliram še enkrat na vse odločujoče, da do tega pripomorete, v nasprotnem slučaju bomo pa smatrali, da ne marate miru in stvarnega dela, kar bo uvidel tudi vsak obrtnik. V event. nadaljno demagoško debato v „Obrtnem Vestniku“ pa se sploh ne bomo spuščali in hočemo naš list posvetiti samo zbornici in strokovnim vprašanjem. Kličem še enkrat, uvidevnost na plan!

Obrtnik naj izve resnico!

Napeto razmerje v obrtnih vrstah je postalo po 4. IX. 1932 še mnogo hujše radi tega, ker se je pokazalo, da želi obrtništvu svojo obrtno zbornico, ločeno od naše najhujše konkurence trgovine in industrije. Ker sta tako postala dva nasprotna tabora v obrtni masi, katera sta že itak na poznan način zborovala 4. IX. 1932, sem že od tam imel najlepši dokaz, da „Obrtni Vestnik“ ni poročal resnice o izidu istih, ampak ostal sem tiho. Opazili ste gotovo, da tudi gotovi slovenski dnevniki niso prinašali resnice tozadevno, iz česar smatram, da so nam nenaklonjeni, ter jim tako niti resnice ne verjamem dokler nimam zato res zadostnega dokaza. Postal sem neverjeten, ker imam za to dovolj razloga.

V zadnjem času so začeli obrtniški listi prinašati stvari, katere presegajo vse meje. Potvarjanje obrtniških časopisov se mi je zdelo sploh neverjetna predrznost, ter skoraj nisem mogel tega verjeti, če ravno poznam predobro list „Obrtnik“, da mi je bil še edini, v katerega sem veroval. Ko pa sprejemam list „Obrtni Vestnik“, se več nisem spoznal, in skoraj se je zgodilo, da sem hotel reči tovarišem, toraj tudi „Obrtnik“ laže, ko sem se spomnil na dne 5. IX. 1932, da sem precejšnje vsebino obeh člankov z podpisi gg. Hrastelj in Radovan slišal omenjenega dne v zbornici za TOI. v Ljubljani. Bil sem toraj mnenja, da je te članke spisala uradniška roka, ter da sta Hrastelj in Radovan iste samo podpisala, dokler nisem sprejel zopet „Obrtnika“ štev. 17.

Dne 10. I. 1932 na občnem zboru obrtne zadruge v Dravogradu smo enoglasno izglasovali ločeno zbornico. Na licu mesta so padle grožnje o razpustu naše zadruge. Kmalu nato so se grožnje izpolnile. Radi ureditve združnega stanja, se je dne 5. IX. 1932 zglasila obrtniška deputacija v zbornici za TOI. v Ljubljani.

Kako se nas je sprejelo Vam pišem drugič v „Obrtniku“, da obrtnik izve resnico.

Da skupna zbornica dela za obrtništvu boljše kot ločena, da se ločena boji konkurence v skupni, o ekspozituri v Velikem Bečkereku, da se bodo morali obrtniki voziti po cele ure v Beograd, da pravi Pičman da „Obrtni Vestnik“ ni strokoven list, da ima beograjski list „Zanatlija“ doktorja za urednika, dočim pa naši pristaši ločenih zbornic udrihajo po doktorjih, da ima več uradnih moči g. Pičman ter, da plača svojemu vodju približno kolikor ima plače zbornični tajnik toliko, da ima Pičman veliko število delavcev in da se ga mora prištevati bolj v industrijo kot v obrt da on ne more zastopati malega podeželskega obrtnika, kje je bil Pičman tedaj, ko je delal Rebek v dobrobit obrtništvu, da bomo centralizirani takoj, ko zmaga ločena zbornica in da bode ta centrala v srbskih rokah v Beogradu i. t. d.; vse to smo slišali dne 5. IX. 1932 v zbornici od g. doktorjev. Oba članka sta pisana toraj v tonu, kakoršnega smo slišali iz neobrtiških ust, kar me je ravno gnalo do tega, da sem se iz radovednosti podal v Laško.

Dne 20. XI. 1932 sva se podala z našim agilnim ter poštenim borcem za obrtniške pravice g. Josipom Sagorc, kleparskim mojstrom v Dravogradu, z njegovim motornim kolesom v Laško. Hotela sva se namreč prepričati na licu mesta ter iz ust gospoda Hrastelja izvedeti, koliko smemo verjeti celi stvari. Ker g. Hrastelj-a nismo našli doma, smo omenjenega dne izvedeli od g. Peternele mnogo važnega. Midva sva bila celo toliko, da nisva bila zadovoljna z izjavami g. Peternele, ter sva v Laškem prenočila in drugo jutro poiskala g. Hrastelj-a, kateri nama je rade volje povedal resnico. Iz pripovedovanja g. Peternele en dan pred pogovorom z g. Hrasteljem, sva z g. Sagorc-em ugotovila resnico, ter spoznala oba, tovariša g. Peternele in Hrastelja za junake pravice, katera se za 20.000 Din ne pušča podkupiti. Kako se je z potvarjanjem ali falzificiranjem obrtniških podpisov izvršilo, sem mnenja, da Vam smem mirno povedati, da smete našemu listu „Obrtniku“ verjeti, dočim pa „Obrtnemu Vestniku“ ne verjamem več niti resnice, dokler nimam zadostnih dokazov od drugod.

Da obrtnik izve resnico, sem se potrudil poskrbeti, ter sem pri tem ugotovil, da smo posebno mali podeželski obrtniki igračka nekaterih gospodov okoli „Obrtnega Vestnika“ ter se zato ne čudim več, da stojimo na robu propada. Od sedaj spoštujem g. Pičmana še bolj, ker vidim, da je mož, ki ljubi pravico, a smrtno sovraži krivico, ter pri vsem tem ne obupa iz tega pač sklepamo da on trdno veruje, da pravica mora zmagati, sicer nam grozi pogin pred našim najhujšim konkurentom trgovini in industriji, katera se z usodo revnega obrtnika norčujeta, če trdita, da spadajo ti trije stanovi v eno skupno zbornico.

Prav nič se pa ne čudim malim podeželskim obrtnikom, če delajo proti lastni zbornici ter zagovarjajo skupno, kajti imam do danes mnogo tozadevne preizkušnje, ter smatram vsakega obrtnika za naprednjaka kateri stremi za lastno hišo, obžalujem pa vse one, ki trdijo da so rajši v stanovanju pri svoji konkurenci, katera nas izmoggava do kosti, kajti smatram jih za strahopetce, ki ne upajo na dan z resnico. Čudim se pa, ker mi je dne 28. IX. 1931, čestital g. Zupanc Blaž mojemu članku v katerem sem pisal tako ostro, da nek gospod neobrtnik, ni mogel vzdržati drugače, kot da si je dne 10. januarja 1932 na obrtnem zborovanju moral odahnuti, kajti pisal sem proti skupni ter zagovarjal ločeno, katere se nam krati na debelo. V članku sem pokazal, da se zavedam rešitve obrtnika samo tedaj, ko si bomo rezali kruh sami, ne pa da nam ga v malih koscih reže trgovina in industrija, ter da smo sposobni vzdrževati obrtniško zbornico ter si isto urediti tako, da si bomo ta pičel kos kruha res mogli sami odrezati, brez da poklekne pred konkurenco in jo prosimo zanj. Ta gospod Zupanc, ki mi je tedaj čestital ter se mi zahvalil in izrekel priznanje, je natenkrat izpremenil barvo. Ker torej ne vem s kakšnim aparatom se nas lovi, se torej ne čudim, če se nekateri ujamejo, ker nam obrtnikom je pač treba poguma ter zavednosti, katere posedujemo mi v mnogo premali meri. Ampak na podlagi izreka svojega priznanja mojemu članku, se čudim g. Zupancu, ko ga najdem popolnoma spremenjenega. Jaz mu izrekam torej svoje obžalovanje in...

Obrtništvu, posebno podeželsko vedi da pišem ta članek na podlagi izjave gg. Hrastelja in Peternele iz Laškega, na katerega nisem niti najmanj pritiskal ali ga pregovarjal za eno ali za drugo smer, ter da sem storil to samo zato, da obrtništvu izve resnico.

Vsem tovarišem torej priporočam, da začnejo zasledovati politiko obrtne porbe oboje-

stransko, in sigurno sem, da bodo le redki oni, ki bi vrgli najmanjši kamenček na borce za obrtno pravico, ki so dosegljive edino le potom pravih obrtniških zbornic. Z razdirači obrtnih mas iz neobrnitvskih vrst hočemo končati, mi bomo postali zopet zdrav in trden steber državi, dočim danes nismo več zmožni plačevati davka, ter tako gledamo v prepad, v katerega letimo z vedno večjo naglico.

Kako se nas je sprejelo v ljubljanski zbornici, ter o zadrugarstvu prihodnjic.

Dravograd, 27. XI. 1932.

Kac Josip, krojaški mojster, Dravograd.

Pitna voda

Prebivalcem goratih pogozdenih pokrajin dostikrat ne dela preskrba pitne vode nikakega težkega vprašanja, ker voda se v teh krajih zbira in čisti na zraku in kamenju. Ljudje pa, ki žive v ravninah in v krajih, kjer se voda ne zbira naravnim potom, ali tam, kjer je voda radi močvirnatih pokrajin onečiščena z različnimi bolezenskimi kalijami, tam pa tvori preskrba zdrave in pitne vode življenjski problem za naseljene ljudi in živali. Po onečiščenju vodi se najlažje naleže tifus in bolezen kozavosti.

V združenih državah Amerike na severu, je bilo še leta 1890 na 100.000 prebivalcev 50 smrtnih slučajev radi nezdrave vode, leta 1927 pa, ko se je preskrba vode popolnoma preuredila, pa so bili na isto število prebivalcev samo še 3 smrtni slučajevi tifusa.

Za pretvarjanje onesnažene vode rek, ribnikov, vodnjakov itd. ne zadostuje samo filtriranje (precejanje) skozi kremenec in skozi pesek, temveč postopek je spopolnjen sledeče:

Najprej se doda onečiščenju vodi aluminijev ali železov sulfat (železna galica) med tem, ko voda odteka. Ta kemična spojina naveže na sebe v vodi se nahajajoče alkalije in tvori spojino s temi kosmičasto vsedlino. Ta vsedlina poišče in obda male delce, ki se pri prehodu skozi peščeno cedilo vjamejo v to blato. V velikih koritih stoji nato voda več ur, kjer se vsedejo vsa na kemikalije spojena onečiščenja na dno. To onečiščenje (blato) se potem pri praznem bazenu odstrani. Od tega bazena teče voda ponovno skozi peščen filter. Po filtriranju je voda skoraj čista od škodljivih klic, vendar pa še ni porabna za pitno vodo. Sedaj se tej vodi doda močno desinfekcijsno sredstvo — navadno Chlor. Dodatek klora mora biti tako majhen, da ne škoduje človeškemu organizmu, ker klor je strup. (Na 2 do 3 milijone vodnih delov 1 del klora.) Ta mala množina je pa že zmožna, da uniči vse bolezenske glivice.

Taka voda je zdrava neškodljiva, vendar pa ima duh in je neokusna. Vsled tega se voda valovi z zrakom, katerega se po cevah upihava pod vodo, nadalje se doda vodi nekoliko bakrovega sulfata (modre galice) in amonijaka, v vodo se pa pomeša tudi prav drobno zdrobljeno oglje, ki naveže na sebe vse duhove. Konečno se voda še enkrat filtrira in je zdrava ter pitna.

Položnico za poravnavo naročnine lista »Obrtnik« ste založili. Poiščite jo takoj in nakažite Din 30.— še danes, da zopet ne pozabite.

Predsedniki državne zveze nemških rokodelskih in obrtnih zbornic sklicujejo za januar 1933. skupščino zborničnega sveta. Na tej skupščini se izdela predlog in utemeljitev, da se mora osnovati pri državni vladi novo neodvisno ministrstvo za obrt in da se imenuje tudi obrtni minister.

Vlažen les se zlepi (zlina) sledeče: Pripravi se ploškv, da sta prilagojeni ena na drugo. Nato se namaže te ploškv vlažnega lesa z raztopino acetona in celuloide (starega filma) in se pusti tako namazani ploškv 24 ur, da se raztopina vleže v les. Konečno se namaže ploškv še enkrat z isto kašasto mažo in se jih stisne in pusti osušiti. Zveze se ne more ne na vlagi in ne drugače več razdružiti.

Rakete se imenujejo velika granatam podobna telesa, katera se s pomočjo eksplozivnega smodnika dvignejo v zrak. Ko dosežejo take rakete svojo najvišjo točko se prično povračati proti zemlji, toda ne padajo kakor kamen, temveč iz rakete se odpro krila in se tvori aeroplanu podoben zračni splav. Tako plava taka raketa počasi proti zemlji in se ne poškoduje. Raketo hočejo spopolniti in izdelati tako, da se bode dala nopolniti s poštnimi pismi in pošilkami. Nato bodo rakete izstrelili n. pr. iz Evrope v Ameriko, ter bi za vso pot rabila le nekaj ur ali pa še manj. (Začasno so to le želje.)

V **Cirihu** obstoja pleskarska zadruga 60 let. O priliki tega jubileja je zadruga razdelila onim pomočnikom, ki so služili pri enem mojstru več kot 5 let, denarne nagrade.

Ciriška zveza obrtnikov je napravila na švicarsko merodajno ministrstvo ovadbo čez inženjerje in arhitekte, ker oddajajo ti rokodelska in

Kreditiranje obrtništva pri Zanatski banki Kraljevine Jugoslavije v tekočem letu do 31. oktobra:

pri centrali v Beogradu

	zaprošeno	odobreno
Beograd	kom. 740 Din 23,036.700—	kom. 504 Din 16,859.900—
Zunanji	1906 " 28,122.600—	1429 " 13,936.400—
Žira in garancije	5 " 637.000—	2 " 64.000—
Kreditne zadruge	13 " 1,057.000—	12 " 953.500—
Nabavljalne in konzum. zadruge	7 " 290.000—	1 " 100.050—
	kom. 2671 Din 53,148.300—	kom. 1948 Din 31,863.800—

proti 3476 prošnji na Din 65,214.000— odobrenih 3.026 prošnji na Din 40,664.500— za isto dobo v prejšnjem letu,

pri Glavni podružnici v Zagrebu

Zagreb	kom. 107 Din 2,038.800—	kom. 81 Din 1,525.100—
Zunanji	620 " 7,007.850—	447 " 3,532.450—
Žira in garancije	13 " 95.900—	13 " 95.900—
Kreditne zadruge	1 " 200.000—	1 " 100.000—
	kom. 741 Din 9,342.550—	kom. 542 in 5,253.450—

proti 879 prošnji na Din 13,357.450— odobrenih 763 prošnji na Din 10,323.250— za isto dobo v prejšnjem letu,

pri podružnici v Ljubljani

Ljubljana	kom. 76 Din 1,280.200—	kom. 60 Din 956.700—
Zunanji	177 " 2,495.470—	139 " 1,874.970—
Kreditne zadruge	14 " 3,780.000—	13 " 1,410.000—
Žira in garancije	1 " 54.000—	1 " 54.000—
	kom. 268 Din 7,609.670—	kom. 213 Din 4,295.670—

proti 56 prošnji na Din 4,269.000— odobrenih 50 prošnji na Din 2,511.000— za isto dobo v prejšnjem letu.

Od začetka poslovanja t. j. od 2. maja 1931 pa do 31. oktobra t. l. je podružnica v Ljubljani reševala 391 kreditnih prošnji na Din 14,752.730— in odobrila 320 prošnji na Din 8,487.210—

pri podružnici v Sarajevu

Sarajevo	kom. 133 Din 2,086.300—	kom. 89 Din 1,456.600—
Zunanji	690 " 8,133.700—	574 " 3,738.100—
Kreditne zadruge	1 " 50.000—	1 " 50.000—
Nabavljalne in konzumne zadruge	1 " 50.000—	1 " 50.000—
	kom. 825 Din 10,320.000—	kom. 665 Din 5,294.700—

proti 290 prošnji na Din 4,290.400— odobrenih 235 prošnji na Din 2,018.500— za isto dobo v prejšnjem letu.

Skupno je bilo vloženih 4505 prošnji na Din 80,415.520— odobreno pa na 3368 prošnji Din 46,707.620— proti 4701 prošnji na Din 87,130.850— odobrenih 4074 prošnji na Din 55,517.250— za isto dobo v prejšnjem letu.

V tekočem letu je bilo predloženih 196 prošnji manj, zaprošeno pa za Din 6,715.300— manj. Odobrenih je bilo 706 prošnji manj in za Din 8,809.630— manj kredita.

obratna dela na stavbah le proti proviziji. Vsled gornjega dejstva bodo vsi obrtniki vpeljali enotne dobavne, kupne in plačilne pogoje.

V Nemčiji je država dovolila v podporo obrtnikov 200 milijonov mark (3400 milijonov dinarjev), katera svota naj se uporabi za pospeševanje obrta. Denar se je razdelil tako, da je država plačala petino vsakega, od obrtnika izstavljenega računa onemu naročniku, kateri je naročil delo obrtniku. Podpora se je izplačevala v obliki davčnih bonov.

Pozabili ste, da smo Vas opozorili, da poravnate 30 Din za naročnino »Obrtnika«.

Pravila za obrtne zadruge

IX. Izpremembe in dopolnitve pravil.

Člen 46.

Za izpremembe in dopolnitve teh pravil je potrebno, da je prisotna na skupščini najmanj $\frac{1}{4}$ vseh članov združbe.

Tako usvojene izpremembe in dopolnitve postanejo polnomožne, ko jih odobri zbornica.

X. Preostanek združbe.

Člen 47.

Združba sme prestatiti, če zbog nizkega števila članov ne daje možnosti za uspešno delo in če se z uporabo odredb odstavka (1) (§ 356. zakona o obrtih njeno področje spoji s področjem druge združbe. Prestanek združbe odreja zbornica.

Imovina združbe, ki je tako prestala, se uporabi predvsem, da se likvidirajo njene obveznosti, ostanek pa prevzame nova združba.

Če se ustanovi nova združba ali izloči področje združbe v druge ali nove združbe, pripada novi združbi, ali združbi, ki ji pristopijo bivši člani, sorazmeren del dotedanje imovine. Ko se odreja velikost tega dela, se mora upoštevati število izstopajočih članov.

Če so pasiva večja od aktivov, je treba pokriti primanjkljaj iz posebnega prispevka, ki se predpiše vsem prejšnjim članom združbe. Če se ne doseže v tem pogledu sporazum, odloča zbornica. Če bi bila delitev škodljiva koristim imovine ali sklada samega ali če bi nasprotovala interesom njune namembe, odredi zbornica po zaslišanju prizadete združbe, naj se imovina ali

sklad ne delita in se naj skupno vodita in upravljata. V teh primerih je postopati po posebnih predpisih, ki jih predpiše ban po zaslišanju zbornice.

XI. Končne odredbe.

Člen 48.

Ta pravila so se usvojila na ustanovni skupščini združbe trgovcev (obrnitov) za srez (mesto), ki je bila na dan 1932. v, postanejo pa polnomožna in stopijo v moč, ko jih odobri po § 364. zakona o obrtih

V Beogradu, dne 31. marca 1932.; br. 9805/u.

Minister za trgovino in industrijo
dr. Albert Kramer s. r.

Dobave

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 5. decembra t. l. ponudbe glede dobave 60 komadov žičnih in žimnatih krtač. — Direkcija državne železarnice v Varesu sprejema do 14. decembra t. l. ponudbe glede dobave delavskih oblek. — Dne 21. decembra t. l. se bo vršila pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu oferatna licitacija glede dobave dežnih plaščev in oblek. — Dne 6. decembra t. l. se bo vršila pri VIII. sekciji za vzdrževanje proge Vršac licitacija glede dobave strojnih delov. — Dne 15. decembra t. l. pri glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu glede dobave 10.000 komadov osebne in 10.000 komadov posteljnega perila; dne 29. decembra t. l. pa glede dobave 1500 komadov kap za vojaštvo. Pojasnila daje TOI zbornica v Ljubljani.

Avtomobile so izboljšali na ta način, da vodo, katera hladi motor, nič več ne hlade, temveč jo puste zavreti in pretvoriti v paro. Ta para žene parno turbino, katera pomaga motorju vrteti avtomobilska kolesa. Stroški za bencin se vsled tega zmanjšajo baje na polovico pri dosegu iste sile, katero opravlja sedaj sam motor.

Tiskali J. Blasnik nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.